

УДК 796.32:37.035.3

Олена ОСТАПОВА¹, Володимир ЛЕВКІВ²

**Відношення майбутніх учителів
трудового навчання
до застосування спортивних ігор
у фізкультурно-спортивній діяльності**

¹*Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка (м. Полтава),*

²*Львівський державний університет фізичної культури
(м. Львів)*

Анотація. У роботі розкрито питання повноти фізкультурно-спортивної діяльності майбутніх вчителів трудового навчання. Визначено бажання студентів до повнення їхньої фізкультурно-спортивної діяльності.

Ключові слова: спортивні ігри, фізкультурно-спортивна діяльність, позанавчальний час.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вищої освіти в Україні відбуваються зміни, спрямовані на зменшення кількості аудиторних занять з фізичного виховання. Враховуючи важливий вплив фізичних вправ на зміцнення здоров'я та підвищення фізичної і розумової працездатності студентів, необхідно створити передумови для залучення студентів до самостійних занять різними видами спорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел вказує на те, що спортивні ігри упродовж багатьох років були ефективним засобом підвищення мотивації студентів до занять з фізичного виховання, позитивно впливали на їх фізичну підготовленість, сприяли вихованню морально-вольових якостей.

Особливе значення ігрова діяльність має у процесі становлення майбутніх педагогів, зокрема майбутніх вчителів трудового навчання. Становлення професіонала – це складний і суперечливий процес, що потребує великого інтелектуального, емоційного і вольового напруження [1–3].

Виклад основного матеріалу. Метою дослідження є удосконалення програми професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання шляхом застосування спортивних ігор.

Методи дослідження: аналіз і узагальнення літературних джерел та емпіричних даних; соціологічне опитування; математико-статистична обробка результатів дослідження. В опитуванні взяли участь 195 студентів першого курсу Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Відношення студентів до фізкультурно-спортивної діяльності вивчалось за допомогою опитування шляхом анкетування. Під час опитування за допомогою окремого блоку запитань з'ясовано відношення студентів до занять з фізичного виховання.

На запитання «Яке місце спорту і фізичної культури у вашому житті?» 41 % студентів відповіли, що вони знаходяться у першій десятці інтересів, 33,3 % опитуваних вважають, що у першій п'ятірці інтересів, 15,4 % поставили на одне з перших місць, а відповідь «далеко не в першій п'ятірці» вибрало 10,3 % респондентів. Слід зазначити, що жоден з респондентів не вказав, що спорт і фізична культура не входять до сфери моїх інтересів.

Отже, фізичне виховання належить до системи інтересів усіх студентів, але ступінь їх зацікавленості фізичними вправами є різним. Майже шоста частина (15,4 %) опитаних студентів проявляє до фізичного виховання великий інтерес, третина (33,3 %) – досить великий, майже половина (41 %) – середній і десята частина (10,3 %) – низький.

До занять фізичними вправами відносяться позитивно 94,9 % опитуваних, а решта не змогли визначитися з відповіддю на це запитання. Негативного відношення до занять фізичними вправами не виявлено.

Окрім навчальних занять, у ВНЗ жодним видом спорту в позанавчальний час не займаються 41 % опитуваних. 61 % студентів вказали, що займаються такими видами спорту, як волейбол, фітнес, футбол, баскетбол, бокс, теніс, настільний теніс, гольф. Також було зазначено заняття в тренажерному залі, у фітнесклубі, на турніках, бігом, танцями і балетом. Слід зазначити, що більше ніж 40 % респондентів займаються ігровими видами спорту.

Отже, майже половина респондентів не займаються фізичними правами у позанавчальний час, а менше двох третин займаються різними видами спорту, причому більше третини респондентів у позанавчальний час займаються кількома видами спорту. Аналіз анкет показав, що низький і середній інтерес до фізичного виховання проявляють студенти, які не займаються фізичними вправами у позанавчальний час. Студенти, які займаються на заняттях з фізичного виховання у ВНЗ і кількома видами спорту в позанавчальний час мають великий і досить великий інтерес до фізкультурно-спортивної діяльності.

Згідно з опитуванням, у позанавчальний час 67,4% респондентів займаються фізичною культурою і спортом самостійно, а 32,6% відвідують секції з виду спорту. Найчастіше студенти займаються у вільний час активним дозвіллям (46%), фізкультурно-спортивною діяльністю (41%), пасивним відпочинком (10%) та присвячують свій час навчанню (7%). Отже, у вільний час найчастіше фізкультурно-спортивною діяльністю займаються майже половина студентів, з них третина відвідує секційні заняття з виду спорту.

На запитання «Які цілі в першу чергу ви ставите перед собою під час занять фізичними вправами?» 33,1% респондентів зазначили, що бажають поліпшити статуру, 30,8% – стати чемпіоном, 30,8% – зберегти (зміцнити) здоров'я, 30,8% – стати привабливішим для осіб протилежної статі, 28,2% – поліпшити матеріальне становище, 28,2% – стати більш фізично розвиненим (сильним, швидким і тому подібне), 25,6% – розширити сферу свого спілкування, зробити її цікавішою, 25,6% – довести свою перевагу над іншими, 23,8% – відпочити, розважитися, 23,1% – придбати уміння і навички, необхідні в обраній професії, 20,5% – підвищити рівень своєї культури, 20,5% – добитися різностороннього розвитку, 17,9% – розвинути здатність бачити, відчувати і розуміти красу, 12,8% – розвинути інтелект (ерудицію, пам'ять і тому подібне), 10,3% – стати чеснішим, благороднішим.

Аналіз вибраних студентами цілей, що ставляться на заняттях фізичними вправами, вказує на їх різну спрямованість. Практично на однаковому рівні студенти ставлять цілі, що спрямовані на їх тілесний розвиток – поліпшити статуру (33,1%), зберегти (зміцнити)

здоров'я (30,8%), стати більш фізично розвигненим (28,2%), пабути уміння і навички, пеобхідні в обраній професії (23,1%), а також на цілі, що спрямовані на підвищення їх соціального статусу – стати чемпіоном (30,8%), стати привабливішим для осіб протилежної статі (30,8%), поліпшити матеріальне становище (28,2%), довести свою перевагу над іншими (25,6%). У меншій мірі метою запять фізичними вправами студентів є відпочинок і розваги (23,8%) та їх інтелектуальний, духовний і різносторонній розвиток – розширити сферу свого спілкування, зробити її цікавішою (25,6%), підвищити рівень своєї культури (20,5%), добитися різностороннього розвитку (20,5%), розвинути здатність бачити, відчувати і розуміти красу (17,9%) розвинути інтелект (12,8%), стати чеснішим, благороднішим (10,3%).

На запитання «Які цілі під час запять фізичними вправами вам дійсно вдається досягти?» 46,2% респондентів вважають, що змогли зберегти (зміцнити) здоров'я, 43,6% – відпочити, розважитися, 41,3% – поліпшити статусу, 33,3% – стати більш фізично розвигненим (сильним, швидким і тому подібне), 28,2% – добитися різностороннього розвитку, 25,6% – стати привабливішим для осіб протилежної статі, 23,1% – розвинути інтелект (ерудицію, пам'ять і тому подібне), 20,5% – розширити сферу свого спілкування, зробити її цікавішою, 20,5% – розвинути здатність бачити, відчувати і розуміти красу, 7,9% – стати чеснішим, благороднішим, 15,4% – підвищити рівень своєї культури, 12,8% – придбати уміння і навички, пеобхідні в обраній професії, 12,8% – довести свою перевагу над іншими, 5,1% – стати чемпіоном, 5,1% – поліпшити матеріальне становище.

Апаліз цілей, яких студентам вдалося досягнути час занять фізичними вправами показав, що значно краще їм вдається покращити свій тілесний розвиток – зберегти (зміцнити) здоров'я (46,2%), поліпшити статусу (41,3%), стати більш фізично розвигненим (33,3%), придбати уміння і навички, пеобхідні в обраній професії (12,8%), а також відпочити і розважитися (43,6%). У меншій мірі студентам вдається під час занять фізичними вправами покращити свій інтелектуальний, духовний і різносторонній розвиток – добитися різностороннього розвитку (28,2%), розвинути інтелект (23,1%), розширити сферу свого спілкування, зробити її цікавішою (20,5%), роз-

випути здатність бачити, відчувати і розуміти красу (20,5%), стати чеснішим, благороднішим (17,9%), підвищити рівень своєї культури (15,4%). І незначною мірою студентам вдається під час занять фізичними вправами покращити свій соціальний статус – стати привабливішим для осіб протилежної статі (25,6%), довести свою перевагу над іншими (12,8%), стати чемпіоном (5,1%), поліпшити матеріальне становище (5,1%).

На запитання «Чи задоволені ви заняттями з фізичного виховання у ВНЗ?» 65,8% опитуваних вказали, що «в основному, так», 31,6% респондентів – «певною мірою», 2,6% студентів не змогли визначитися. Відповіді «мабуть ні» і «зовсім ні» не вибрав ніхто.

Щодо цікавості на заняттях з фізичного виховання, то 51,3% опитуваних вважають, що «цікаво, але не дуже», 30,8% вважають – «дуже цікаво». До відповіді «не дуже цікаво» схилилися 10,3% респондентів та 7,6% респондентів не змогли визначитися. Відповідь «зовсім не цікаво» не траплялась.

На заняттях з фізичного виховання у вищому навчальному закладі 53,9% опитуваних студентів «часто» відчувають позитивні емоції, 20,5% респондентів – «дуже часто», а 17,9% опитуваних – «рідко». Не змогли визначитися 7,6% респондентів. Негативні відчуття, переживання, емоції на заняттях з фізичного виховання 61,5% студенти відчувають «рідко», «зовсім не відчувають» негативних емоцій 17,9% респондентів. Виявлено однакову кількість студентів, які «часто» відчувають негативні відчуття й емоції (7,7%) та які не змогли визначитися (7,7%). «Дуже часто» відчувають негативні емоції, переживання 5,1% опитуваних.

Студентам було запропоновано вказати, що на їх думку слід змінити в заняттях з фізичного виховання у вищому навчальному закладі. Пропозиції студентів були спрямовані на зміни тривалості занять на тиждень (одні пропонували зменшити час для проведення занять або відвідувати заняття один раз на тиждень, інші – хоча б 2 рази на тиждень, ще інші пропонували збільшити кількість занять), умов проведення занять (місце в розкладі, зробити ремонт в залах для занять, звертати увагу на чистоту в приміщеннях), змісту занять (більше різноманіття, більше занять на свіжому повітрі, більше команд-

них ігор, займатися плаванням, на тренажерах, поставити бігову доріжку, щоб вправи були більш направлені на схуднення), організацію занять (змога кожного вибирати те, що йому до вподоби, покращення інвентарю, збільшити навантаження), форм контролю (переальні нормативи, переглянути шкалу оцінювання нормативів). Загалом пропозиції студентів були різноплановими і часто суперечливими за своїм змістом.

На запитання «Чи Ви любите грати?» 74,4 % опитуваних відповіли «так», 12,8 % опитуваних – «ні» і 12,8 % респондентам виявилось важко відповісти на це запитання.

На запитання «Що для вас найважливіше у грі?» 46,2% респондентів обрали відповідь «показати хорошу гру, викластись до кіпця». Для 30,8 % опитуваних найважливішим є відпочити, розважитись. Перемога ж найважливіша для 20,5 % респондентів, важко відповісти було 2,5 % опитуваним. Свій варіант не вказав ніхто.

Отже, три четвертих (74,4 %) опитаних студентів позитивно ставляться до спортивних і рухливих ігор. Майже половина (46,2 %) респондентів вважають, що найважливішим у грі є вміння максимально проявити свої здібності та набуті вміння, третина (30,8 %) – відпочити і розважитися, а п'ята частина (20,5 %) – перемогти.

Даючи відповіді на відкрите запитання «Які ваші улюблені ігри і що вам в них подобається найбільше?», 27,3 % респондентів вказали, що взагалі не люблять ігри. Перераховуючи улюблені ігри, 33,3 % респондентів зазначили, що волейбол є для них улюбленою грою, 18,5 % опитуваних надають перевагу футболу, 11,1 % вказали теніс, решта 37,1 % респондентів написали про баскетбол, естафети, командні ігри, інтелектуальні ігри, бадмінтон, настільний теніс, вибивали.

В іграх студентам подобається можливість відпочити, розважитись – так зазначили 27,3 % опитуваних, командний дух гри подобається 27,3 % опитуваних, можливість змагатися і перемагати приваблює 18,2 % респондентів, 18,2 % вказали на можливість проявити себе. Однак 8,2 % респондентів зазначили, що вони не відчують навантаження в ігровій діяльності. 61,6 % респондентів вважають, що краще програти в грі, ніж не грати взагалі. З таким твердженням не згодні 20,5 % опитуваних та було важко відповісти 17,9 % респондентів.

На запитання «Що з нижче перерахованого ви вважаєте за краще?», 58,9 % вибрали відповідь «командні спортивні змагання», індивідуальні фізичні вправи краще для 28,2 % опитуваних, індивідуальні спортивні змагання краще для 10,3 % респондентів, пічого з перерахованого не підійшло для 2,6 % опитуваних. 64,1 % респондентів хотіли б, щоб на запяттях з фізичного виховання у ВНЗ було більше ігор. Відповідь «мені все одно» вибрали 25,6 % опитуваних, відповідь «ні» вибрали 10,3 % респондентів.

Висновки:

1. Майже половина студентів проявляють до фізичного виховання великий і досить великий інтерес (41 %) і найчастіше у вільний час займається фізкультурно-спортивною діяльністю (41 %). З них третина (32,6 %) відвідують секційні запяття з виду спорту. Майже дві третини респондентів займаються фізичними вправами у позанавчальний час, з них третина кількома видами спорту. Серед видів спорту та рухової активності студенти перевагу надають ігровим видам спорту (40 %).

2. На заняттях фізичними вправами студенти прагнуть більшою мірою до тілесного розвитку і підвищення їх соціального статусу та меншою мірою до відпочинку і розваг та інтелектуального, духовного і різностороннього розвитку. Однак студентам вдається більшою мірою покращити свій тілесний розвиток, відпочити і розважитися, меншою мірою покращити свій інтелектуальний, духовний і різносторонній розвиток, незначною мірою покращити свій соціальний статус.

3. Третина студентів вказала, що їм дуже цікаво на заняттях з фізичного виховання, а ще половина, що цікаво, але не дуже. Більшість респондентів під час запяття позитивні емоції і відчуття переживають часто (53,9 %), а негативні емоції і відчуття – рідко (61,5 %).

4. Майже дві третини (64,1 %) студентів хочуть, щоб на заняттях з фізичного виховання у вищому навчальному закладі було більше спортивних ігор. Більше половини (58,9 %) студентів надають перевагу командним спортивним іграм. Третину (27,3 %) студентів в іграх приваблює можливість відпочити і розважитися, третину (27,3 %) – можливість спілкуватися і спільно діяти, п'яту частину (18,2 %) – можливість змагатися і перемагати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Драчук А. І. Оптимізація фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів гуманітарного профілю : автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Драчук Андрій Іванович. – Вінниця, 2001. – 25 с.

2. Ермоленко В. В. Игровой метод как фактор повышения эффективности учебных занятий по физическому воспитанию студенток основного отделения (на примере педагогического института) : автореф. дис. ... канд. пед. наук. / Ермоленко В. В. – Омск, 1989. – 20 с.

3. Ковачева И. А. Содержание, методы и организационные формы профессионально-прикладной физической подготовки студенток гуманитарных специальностей : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Ковачева И. А. – Москва, 2002. – 22 с.